

Classe des Sciences humaines
Klasse voor Menswetenschappen

19.II.2019

**Verwacht het onverwachte: heb meer oog voor onbedoelde effecten van
internationale samenwerking**

door

Dirk-Jan KOCH*

TREFWOORDEN. — Onbedoelde effecten; Internationale samenwerking; Evalueren en leren.

SAMENVATTING. — Het is opvallend hoe weinig aandacht wordt besteed aan de onbedoelde effecten van ontwikkelingssamenwerking, zowel bij planning als bij evaluatie. Ondanks OESO-richtlijnen die bepalen dat evaluatoren hiernaar zouden moeten kijken, bleek bijvoorbeeld uit een recente meta-evaluatie naar de evaluatiekwaliteit van het grootste bilaterale hulpagentschap ter wereld, USAID, dat slechts 15 % van de evaluaties aandacht besteedde aan de onbedoelde effecten van ontwikkelingssamenwerking. We weten echter dat er ernstige neveneffecten zijn: microfinancieringsprogramma's kunnen het misbruik van vrouwen vergroten, en hoge salarissen van NGO-personeel kunnen gekwalificeerd personeel wegtrekken van lokale overheden. Maar er zijn ook onbedoelde positieve effecten. Meer en meer wordt erkend dat dit gebrek aan (evaluatie) onderzoek naar de onbedoelde effecten van internationale samenwerking dringend aandacht behoeft, mede omdat er nu ook te weinig lessen worden getrokken voor nieuwe programma's. Dirk-Jan Koch, bijzonder hoogleraar Internationale handel en ontwikkelingssamenwerking aan de Radboud Universiteit, Nijmegen, en Chief Science Officer van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Nederland zal in deze toespraak argumenteren dat twee soorten onbedoelde effecten — de genegeerde en de onzichtbare — meer moeten worden meegenomen in de planning en evaluatie van internationale samenwerking.

KEYWORDS. — Unintended effects; International cooperation; Monitoring and evaluation.

SUMMARY. — *Expect the unexpected: focus on the unintended effects of international cooperation.* It is striking how little attention is paid to the unintended effects of development cooperation, both in planning and evaluation. For instance, despite OECD guidelines that stipulate that evaluators should consider them, a recent meta-evaluation of the evaluation quality of the largest bilateral aid agency in the world, USAID, showed that only 15 % of its evaluations paid attention to the unintended effects of development cooperation. We know however that there are serious side effects: microfinance programs can increase abuse of women, and high salaries of NGO staff can drain local

* Faculteit der Sociale Wetenschappen, Radboud Universiteit, Nederland.

If you wish to contact this author, please contact the secretariat of the Academy
contact_raos@kaowarsom.be

governments of qualified staff. More and more it is acknowledged that this dearth of (evaluation) research on the unintended effects of international cooperation needs urgent attention, because it prevents us from learning lessons. Dirk-Jan Koch, Special Professor of International Trade and Development Cooperation at Radboud University, Nijmegen, and Chief Science Officer of the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands will argue in this speech that both the ignored and the invisible effects of international cooperation should be taken more into consideration, both when planning and when evaluating.